

Bediüzzaman'ın Rahim ve Hakîm İsimlerine Mazhariyeti

Acz, Fakr, Şefkat, Tefekkür Tariki

Bütün mürşit ve mücedditler, kutup ve gavslar hizmet prensiplerini Kur'an'dan almışlardır. Kendilerinde tecelli eden esmanın muktezasına ve asrın icabatına göre muhatablarının idrak seviyesini de nazara alarak bir hizmet ve irşad metodu ortaya koymuşlardır. Son asrın mürşit ve müceddidi olan Bediüzzaman Hazretleri de Kur'an'dan "**acz, fakr, şefkat ve tefekkür**" tarikini istihraç etmiştir.

Kendisi bu tariki izah sadedinde şöyle buyurur:

*"**Acz** dahi aşk gibi belki daha eşlem bir tariktir ki, ubudiyet tarikiyle mahbubiyete kadar gider. **Fakr** dahi **Rahman** ismine isal eder. Hem **şefkat** dahi aşk gibi, belki daha keskin ve daha geniş bir tariktir ki **Rahîm** ismine îsâl eder. Hem **tefekkür** dahi aşk gibi belki daha zengin daha parlak, daha geniş bir tariktir ki Hakîm ismine îsâl eder."[\(Bediüzzaman Said Nursi, Mektubat\)](#)*

Bir başka risalesinde ism-i Rahîm ve Hakîm'e mazhar olduğunu şöyle ifade ediyor:

*"Ehl-i hakikatin bir kısmı nasıl ki **ism-i Vedud**'a mazhardırlar, azamî mertebede o ismin cilveleriyle mevcudatın pencereleriyle Vacib-ül Vücut'a bakıyorlar. Öyle de şu hiç ender hiç olan kardeşinize yalnız hizmet-i Kur'an'a istihdamı hengâmında ve o hazine-i binihayenin dellâli olduğu bir vakitte **ism-i Rahîm ve ism-i Hakîm mazhariyetine** medar bir vaziyet verilmiş. Bütün Sözlere, o mazhariyetin cilveleridir."[\(Bediüzzaman Said Nursi, Mektubat\)](#)*

Bir Nur talebesi de Risale-i Nur'u derinden derine tedkik edip, onunla şuurlandığı takdirde, bu mevcudatın ne manâ ifade ettiğini ve kendisinin bu dünyadaki vazifesinin ne olduğunu düşünmekle **Hakîm** ismine mazhariyet şerefinden hissedar olur.

Günah ve isyanla yaralanan kalplerin imdadına bir Hekîm-i Lokman gibi yetişmek ve onları şefkatle kucaklayıp, manevî yaralarını tedavi etmekle de **Rahîm** ismine mazhar olur. O artık ehl-i imanın derdiyle dertlenen bir dava adamıdır.

İsm-i Rahîm'e mazhariyetin en geniş manası şefkattir... Beşuşiyyet ve tebessüm, müsamaha ve hoşgörü, incitmemek, kırmamak, taltif ve müzaheret, tevazu ve mahiyet gibi sıfatlar, **İsm-i Rahîm'e** mazhariyetin tezahürleridir.. Bu asırda herkes şefkate muhtaçtır, samimiyyete hasrettir. Herkes, tebessüm eden bir sima, samimî bir teveccüh, kırmayan ve incitmeyen bir lisan, tatlı bir bakış aramaktadır.

İsm-i Rahîm şifa hassası taşır. **İsm-i Rahîm'e** mazhariyet hastalıkların üzerine şefkat ile gitmeyi gerekli kılar. Şefkatli bir nazar ve mütebessim bir çehre, virane kalpleri çoğu kere tamir ve ihya eder.

Şefkat ile şevkler uyanır. Muhabbetle kalpler rabtolur.

Rikkatengiz bir kalb, şefkatli bir ruh, insanlar arasında ziya neşreden bir meşale gibidir.

İşte Bediüzzaman Hazretleri, yirminci asrın karanlığını izale eden gayet ziyadar ve parlak bir şefkat meşalesidir. Bu engin ve zengin şefkattir ki kendisine şunları söyletmiştir.

*"Bana '**Sen şuna buna niçin sataştın**' diyorlar. Farkında değilim. Karşımda müthiş bir yangın var. Alevleri göklere yükseliyor. İçinde evlâdım yanıyor, imanım tutuşmuş yanıyor. O yangını söndürmeğe, imanımı kurtarmaya koşuyorum." (Bediüzzaman Said Nursi, Tarihçe-i Hayat)*

"Sonra ben cemiyetin iman selâmeti yolunda ahiretimi de feda ettim. Gözümde ne Cennet sevdası var, ne Cehennem korkusu. Cemiyetin, yirmi beş milyon Türk cemiyetinin imanı namına bir Said değil, bin Said feda olsun. Kur'anımız yeryüzünde cemaatsiz kalırsa Cenneti de istemem; orası da bana zindan olur.. Milletimizin imanını selâmette görürsem, Cehennem'in alevleri içinde yanmaya razıyım. Çünkü vücudum yanarken, gönlüm gül, gülistan olur."[\(Bediüzzaman Said Nursi, Tarihçe-i Hayat\)](#)

Onda nasıl ince bir şefkat ve merhamet tecelli etmiş ki milletin iman selâmeti uğrunda ebedî hayatını bile feda etmeye hazır olduğunu akıl almaz bir şevk ve vecd ile ifade ediyor.

Bediüzzaman Hazretleri'nin insanı en çok hayrette bırakan vasıflarından biri de, o hudutsuz şefkatiyle kendisine zulmedenleri bile affetmesidir.

O'nun ruhunda, ne kadar kusurlu ve günahkâr da olsalar, ehl-i imana karşı kin, adavet, gayz ve öfke yoktur. Çünkü O'nun vicdanında, şefkat, merhamet, nifak ve mülâyemet hakimdir. Malûmdur ki dünyada insan için en çetin şey, kendisine hiyanet edenleri, haysiyet ve şerefiyle oynayanları affetmektir. Bu her kişinin değil,

peygamberlerin ve onlara hakikî varis olan er kişilerin kârıdır. Evet af en güzel bir haslettir. Affın lezzeti intikamın lezzetinden ziyadedir. Bu yüksek sıfat Bediüzzaman Hazretlerinde de kemâliyle görülmektedir. Aşağıdaki ifadeler bunun en güzel bir misalidir:

“Madem ki nur-u hakikat, imana muhtaç gönüllerde tesirini yapıyor, bir Said değil, bin Said feda olsun. Yirmi sekiz sene çektiğim eza ve cefalar, maruz kaldığım işkenceler, katlandığım musibetler helâl olsun. Bana zulmedenlerin, beni kasaba kasaba dolaştıranların, hakaret edenlerin, türlü türlü ithamlarla mahkûm etmek isteyenlerin, zindanlarda bana yer hazırlayanların hepsine hakkımı helâl ettim.”[\(Bediüzzaman Said Nursi, Tarihçe-i Hayat\)](#)

Bediüzzaman Hazretleri'nin ulvi cihadının diğer bir kanadı da tefekkürdür. Evet, onun eserleri rengârenk tefekkür levhaları ile doludur. Bunları temaşaya asrımızın insanı bugün her asırdan daha ziyade muhtaçtır.

Herkesin dünyaya daldığı, hayata perestiş ettiği ve hayvanî arzularını tatmin yarışına girdiği bu gaflet asrında, insanlar ne kendilerini ne de içinde misafir oldukları bu kâinat sarayını tefekkür edebildiler. Ülfet belasıyla bu kâinattaki harikulade kudret mucizelerini seyredemez hale geldiler.

Ahir zaman fitnessi bununla da kalmadı. İnsanlar alimlere, ariflere itibar etmez oldular. Herkes dinî hükümlere, imanî hakikatlere kendi aklınca bir takım indî ve keyfî yorumlar getirmeye başladı. İman hakikatlerinde şek ve şüpheye düşüldü. Neden ve niçin yollu sorularla İslâm'a ve imana hücum edildi.

İşte Bediüzzaman Hazretleri böyle dehşetli bir zamanda, Risale-i Nur külliyyatını telif etmeye, bir ilâhî lütuf olarak muvaffak oldu. Bu külliyyat, İslâm'a yapılan itirazları, iman ve Kur'an hakikatlerinde düşülen şüpheleri izale etti. İnsanları gaflet ve ülfet belâsından tesirli dersleriyle kurtardı ve onlara hem kendi nefislerini, hem de bu kâinattaki Rabhani sanatları tefekkür ettirdi.

Böylece Risale-i Nur külliyyatı ve onun muazzez müellifi, insanlara hak ve hakikat dersini hikmet dairesinde en güzel bir şekilde vermekle, Hakîm ismine fevkalâde bir âyine oldu.

Evet Risale-i Nur, **ism-i Hakîm ve ism-i Rahîm'e** mazhardır. İsm-i Hakîm'e mazhariyet, fikir ve düşüncede, ilim ve tefekkürde derinlik ve incelik kazanmaktır. Tefekkür, zahirde görüldüğü kadar kolay değildir. Hakikatleri küllî bir bakış, geniş bir ihata ile değerlendirebilme dirayetidir. Nitekim Hz. Peygamber (ASM)'ın

“Bir saat tefekkür altmış yıl nafil ibadetten hayırlıdır.” 53,

hadis-i şerifi tefekkürün gerçekte ne kadar güç olduğunu göstermektedir.

Tefekkür, ferdin şahsiyetini geliştirir ve kemalâtını artırır. Mantık ve muhakemesine kuvvet verir.

Tefekkür, *gaflet ve dalâletten kurtulmanın en büyük sebebidir.*

Hiçbir fikir erbabı tasavvur olunamaz ki kendi varlığıyla beraber içinde yaşadığı bu kâinatı derinden derine düşünmesin ve bu esrarengiz mahlûkatı halk edip idare eden arayıp sormak lüzumunu hissetmesin. Bu hakikatlerle meşgul olmasın **“Necisin, nereden geliyorsun ve nereye gidiyorsun?”** sorularına karşı lakayt kalsın.

Tefekkür, *insan ruhunu rengârenk çiçekler arasında gezdirir. Ve onlarda tecelli eden esma-yı İlâhî'nin parıltılarını gönül dolu bir vecd ile temaşa ettirir. Bu tecellilerin ezelden ebede kadar payidar olan ve hiç sönmeyen bir ziyanın cilveleri olduğunu hissettirir.*

Tefekkürün gayesi temaşa, temaşanın neticesi ise hayrettir. Nitekim Peygamber Efendimiz (ASM),

“Yarabbi sen benim hayretimi (hayranlığımı) artır.”

diye Cenâb-ı Hakk'a niyazda bulunmuştur.

İşte insanı böyle hakikat âlemlerine yükselterek ilâhî vecdin aguşuna atan tefekkürdür. Cenâb-ı Hak Kur'an-ı Kerim'de

“Efelâ yetefekkerun, efelâ yakilûn (Onlar tefekkür etmezler mi? Onlar düşünmezler mi?)”

diyerek insanları tefekküre davet etmektedir.

Mülk ve melekût âlemindeki hakikatleri tefekkür etmek insan için bir tekâmül vesilesidir. Nitekim Cenâb-ı Hak,

“Etrafınızı ibretle temaşa edin. Allah’ın bu kadar mahlûkatı nümunesiz olarak nasıl yoktan var ettiğini tefekkür edin.” (Ankebut, 29/20)

buyurarak, insanları mevcudat sahifelerindeki bedî hakikatleri garib ve acib hikmetleri düşünmeye ve tetkik etmeye teşvik eder.

Bu tefekkürü Fahreddin-i Razi Hazretleri cihad saymaktadır. Cenâb-ı Hak Ayet-i Kerimesinde şöyle buyurmaktadır.

“Uğrumuzda cihad edenlere elbette yollarımızı gösteririz.” (Ankebut, 29/69)

Bu ayet-i kerimede cihad mutlak olarak bırakılmıştır. Bundan da anlaşılacağı üzere cihadın tabakaları ve nevileri vardır. İlimle, bedenle, mal ile ve kılıçla yapılan bütün mücahedeler cihad kelimesinin şumulündedir. Fahreddin Razi Hazretleri bu ayeti;

“Ol kimseler ki bizim vahdaniyetimize ait olan delillerde tefekkür, teemmül, say ve gayret gösterirler. Biz de onları ilim, irfan ve marifet ile sırat-ı müstakime hidayet ederiz.”[1](#)

şeklinde tefsir etmiştir.

Şu kitab-ı âlemin esrarengiz sahifelerinde fikren seyahat ederek satırlarını mütalâa ve tetkik edip bunları kalemiyle ehl-i şuura takdim etmek en mühim bir cihad değil de nedir?!..

Gaflet ve ülfet perdelerini kaldırıp insanların basiret gözlerini açmak, onları irşad edip tevhid, muhabbet ve marifetin en ileri derecelerine ulaştırmak, -cihad değil de nedir?!..

Kalplerin en derin köşelerine İlâhî feyzi indirip, o feyiz ile kalbi envar-ı marifet ile tenvir etmek elbette çok büyük bir cihaddır. Bugün müşahede edilen terakkiyat-ı beşeriye ve kemalât-ı fenniye hep tefekkürün semeresidir.

Malûmdur ki; maddî ve manevî terakkiyat ilim ile tenevvür eden fikirlerden doğar. Evet, tefekkür terakkinin zembereğidir. Lakin her mütefekkirin sırat-ı müstakimi

bulması pek müşkildir. Zira insanın kuvve ve hisleri mahdut olduğu gibi fikri de mahduttur. Her bir hakikati mahiyeti ile ihata edemez. Bununla beraber, insan zıt kuvvetlerin cevelân ettiği bir merkezdir. Yani hem hayır, hem de şerre müstait olduğundan o zıt kuvvetler arasında her zaman muvazeneli hareket edemez. İnsan akı, ancak Kur'an'ın ziyası altında yürümekle muvazeneyi temin edebilir ve sırat-ı müstakim üzere olur.

“Fikrin sönük ise Kur'an'ın güneşi altına gir. İmanın nuriyle bak ki; yıldız böceği olan fikrin yerine her bir ayet-i Kur'an, birer yıldız misillü sana ışık verir.”[*\(Bediüzzaman Said Nursi, Sözler, Envar Neşriyat, Sh.635\)*](#)

Bediüzzaman Hazretleri tefekkür sahasında da apayrı bir çığır açmış afakî ve enfüsî dairelerde müşahede ettiği ulvî hakikatleri bizlere ders vermiştir.

Hakikaten Risale-i Nur Külliyyatı emsali görülmemiş bir fikir ve marifet manzumesidir. Bu külliyyatın her sahifesinin hatta her satırının fikirlere verdiği inkişafın ve kalblere bahş ettiği manevî zevkin tarifi mümkün değildir.

Evet kâinatta hükümferma olan kudret ve rahmet-i İlâhîye'yi hayret ve muhabbetle temaşa ve tefekkür etmenin fevkinde bir zevk tasavvur edilebilir mi?

Bu bahsi tamamlarken, üstad Bediüzzaman Hazretleri'nin engin ve zengin tefekkürüne bir misal olarak aşağıdaki parçayı takdim ediyoruz:

“İşte insan, şu kâinata geldikten sonra ‘iki cihet ile’ ubudiyeti var: Bir ciheti; gâibâne bir surette bir ubudiyeti, bir tefekkürü var. Diğer; hâzırane, muhataba suretinde bir ubudiyeti, bir münâcatı vardır.”

“Birinci Vecih şudur ki: Kâinatta görünen saltanat-ı rubûbiyeti, itaatkârane tasdik edip kemalâtına ve mehâsinine hayretkârane nezaretidir.”

“Sonra, Esmâ-i Kudsiyye-i ilâhîyenin nukuşlarından ibaret olan bedi' san'atları, birbirinin nazar-ı ibretlerine gösterip dellâllik ve ilâncılıktır.”

“Sonra, herbiri birer gizli hazine-i mâneviyye hükmünde olan Esmâ-i Rabbâniyyenin cevherlerini idrâk terazisiyle tartmak, kalbin kıymetşinaslığı ile takdirkârane kıymet vermektir.”

“Sonra kalem-i kudretin mektûbâtı hükmünde olan mevcudat sahifelerini, arz ve sema yapraklarını mütâlâa edip hayretkârane tefekkürdür.”

“Sonra, şu mevcudattaki zînetleri ve latif san'atları istihsankârane temaşa etmekle onların Fâtır-ı Zülcemâl'inin marifetine muhabbet etmek ve onların

Sâni-i Zülkemâl'inin huzuruna çıkmağa ve iltifatına mazhar olmaya bir iştiyaktır."

"**İkinci Vecih, huzur ve hitab makamıdır ki;** eserden müessire geçer, görür ki: Bir **Sâni-i Zülcelâl**, kendi san'atının mucizeleri ile kendini tanıttirmek ve bildirmek ister. O da îman ile marifet ile mukabele eder."

"**Sonra görür ki: Bir Rabb-ı Rahîm**, rahmetinin güzel meyveleriyle kendini sevdirmek ister. O da O'na hasr-ı muhabbetle, tahsis-i taabbüdle kendini O'na sevdirebilir."

"Sonra görüyor ki: Bir **Mün'im-i Kerîm**, maddî ve manevî ni'metlerin lezzetleriyle onu perverde ediyor. O da ona mukabil; fiiliyle, haliyle, kaliyle, hattâ elinden gelse bütün hasseleri ile cihâzâtı ile şükür ve hamd ü sena eder."

"Sonra görüyor ki: Bir **Celîl-i Cemîl**, şu mevcudatın âyinelerinde kibriyâ ve kemâlini ve celâl ve cemâlini izhar edip nazar-ı dikkati celbediyor. O da ona mukabil: '**Allahü Ekber, Sübhânallah**' deyip, mahviyyet içinde hayret ve muhabbet ile secde eder."

"Sonra görüyor ki: Bir **Ganiyy-i Mutlak**, bir sehavet-i mutlak içinde nihayetsiz servetini, hazinelerini gösteriyor. O da ona mukabil, tazim ve sena içinde kemal-i iftikar ile sual ederve ister."

"Sonra görüyor ki: O **Fâtır-ı Zülcelâl**, yeryüzünü bir sergi hükmünde yapmış. Bütün antika san'atlarını orada teşhir ediyor. O da ona mukabil: '**Mâşâallah**' diyerek takdir ile, '**Bârekâllah**' diyerek tahsin ile, '**Sübhânallah**' diyerek hayret ile, '**Allahü Ekber**' diyerek istihsan ile mukabele eder."

"Sonra görüyor ki: Bir **Vâhid-i Ehad**, şu kâinat sarayında taklid edilmez sikkeleriyle, O'na mahsus hâtemleriyle, O'na münhasır turralariyle, O'na has fermanlariyle bütün mevcudatadamga-i Vahdet koyuyor. Ve tevhidin âyâtını nakşediyor. Ve âfâk-ı âlemin aktarında Vahdâniyyetin bayrağını dikeyyor. Ve Rubûbiyyetini ilân ediyor. O da ona mukabil; tasdik ile îman ile tevhîd ile, iz'an ile, şehadet ile, ubudiyet ile mukabele eder."

"**İşte bu çeşit ibâdât ve tefekkürâtla hakikî insan olur.** Ahsen-i takvimde olduğunu gösterir. İmanın yümniyle emanete lââyık, emîn bir halife-i arz olur."[\(Bediüzzaman Said Nursi, Sözler, Yirmi Üçüncü Söz\)](#)

Dipnotlar:

[1](#) *Fahreddini Razi ,Tefsir-i Kebir, cilt 25, s,94.*